

04/07/2021

Βροτοῖς ἅπασιν ἡ συνείδησις Θεός

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς

Εκδόθηκε ο “Λόγος Κυρίου”, η εβδομαδιαία έκδοση της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς, για την Κυριακή 04/07/2021, με τίτλο ένα ρητό του Μενάνδρου, που λέει: «Βροτοῖς ἅπασιν ἡ συνείδησις Θεός», δηλαδή «Σε όλους τους ανθρώπους η συνείδηση επέχει τη θέση του Θεού».

Γράφει ο Αρχιμανδρίτης Βασίλειος Πολίτης:

ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ & ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

Έτος 3ον • Αρ. φύλλου 111 • Κυριακή 4 Ιουλίου 2021

*Βροτοῖς ἅπασιν
ἡ συνείδησις Θεός
Μένανδρος (342-292 π.Χ.)*

(=Σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἡ συνείδηση ἐπέχει τὴ δόση Θεοῦ)

Μένανδρος, ἀρχαῖος Ἑλληνας συγγραφέας (342-292 π.Χ.)

Δὲν ἔστιν ἀποστολὴ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐστὶν ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. ὁ Θεὸς οἱ προερχόμενοι ἀπὸ τὸν ἰουδαϊσμό χριστιανοὶ δημιουργοὶ ἑνὸς θεοῦ ποὺ προκαλεῖ ἐντονὴ ταραχὴ μεταξὺ τῶν πιστῶν. Δὲν ἤθελαν οἱ ἐξ ἰουδαίων χριστιανοὶ νὰ συνυπολογίζονται μετὰ τοὺς ἐξ ἐθνικῶν χριστιανούς καὶ ἦταν τόσο μεγάλη ἡ σύγχυση ποὺ ἐφθάναν ἕως τοῦ σημείου νὰ καταγγελοῦν ὅσους πίστευαν καὶ διδασκῶν ὅτι τόσο ἀπλὰ μόνο ἡ πίστις στὸ Χριστὸ σώζει καὶ ἐξαλείφει ὅλα τὰ ἁμαρτήματα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τοὺς γράφει αὐτὴ τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολὴν περὶ τὸ 56 μ.Χ. προσπαθώντας νὰ τοὺς θυάλει ἀπὸ αὐτὲς τὶς πλάνες ἐστιάζοντας στὸ ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου κερδίζεται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὴ Χάρη τοῦ Θεοανθρώπου Χριστοῦ. Εὐαγγέλιο, ὅμως, δὲν εἶναι

πλέον ὁ Νόμος. «Ὁ νόμος διὰ Μεσίαν ἡμεῖς ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο» (Γαλ.17). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακατέχεται αὐτῆς τῆς γνώμης, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ βασικὴ πίστις, διότι καὶ πρὸς τοὺς Ἑβραίους τὸ ἴδιο γράφει «τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τίς καυχῆσται.» (Ἐφ. 2, 8-9).

Στὴ σημερινή, ὅμως, περικοπὴ ὁ Ἀπόστολος λέει κατὰ τὸ ἀποκαλυπτικό, προκειμένου νὰ συνετίσει τοὺς ὑπερφιάλους ἐξ ἰουδαίων χριστιανούς. Θέτει ἕνα σοβαρὸ προβληματισμὸ ὡς ρητορικὸ σχῆμα λόγου γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσει νὰ θγοῦν ἀπὸ τὴν πλάνη καὶ νὰ ἀποδεσμευτοῦν ἀπὸ τὸ μωσαϊκὸ νόμο «ὅταν γὰρ ἔδνη τὰ μὴ νόμου ἔχοντα φέσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμου μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος». Καὶ ὁ ἐθνοϊερομάρτυς Ἀγ. Γρηγόριος ὁ Ε' στὸ ἔργο του «Ἐξηγήσεις τῶν ἀποστολικῶν ἀναγνώσματων» ἀπλὰ καὶ μὲ σαφήνεια μᾶς ἀναλύει: «Διότι ὅταν ἐργάζωνται τὸ ἀγαθόν

4 Ιουλίου 2021

ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ
1

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Αδελφοί, δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι· οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσας αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων. Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ρωμ. 6^ο 10-16

4 ΙΟΥΛΙΟΥ 2021

2 * ΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΥ

ἀνθρωποι ἐθνικοί, ἐκ φύσεως ὁδηγούμενοι, βέβαια εἶναι καλλιώτεροι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, καθότι δὲν ἔχουν τὴν ὁδηγίαν τοῦ νόμου καὶ πράττουν τὰς παραγγελίας τους ἐπεὶ ἀντὶς γὰρ τὸ νόμον, τὴν φυσικὴν συνείδησιν ἔχουν γραμμένην μέσα εἰς τὴν καρδίαν τους, ἡ ὁποία τοὺς ὁδηγεῖ νὰ ἐκλέξουν τὸ ἀγαθόν καὶ τὸ κακὸν νὰ μισήσουν. Διὰ τοῦ ὁποίου φυσικοῦ νόμου ἔχουν νὰ κριθοῦν εἰς ἐκείνην τὴν φοβεράν ἡμέραν τῆς κρίσεως· ἐπεὶ ἡ ἰδία συνείδησις καὶ οἱ φυσικοὶ λογισμοὶ ἐκάστου ἀνθρώπου θέλουν καταδικάσῃ τὰ κρυπτὰ ἁμαρτήματα, καὶ θέλουν ἀπολογηθῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Κυρίου μας, μετὰ τοὺς ὁποίους λόγους ὁ θεὸς

Ἀπόστολος ὑποδεικνύει, ὅτι καὶ πρὸ τοῦ νόμου ἡ ἀνθρώπινη φύσις ἀπελάμβανε τὴν θεϊαν πρόνοιαν, μετὰ τὴν ἣν φανερόν εἰς ἐκείνους τὸ ἄγνωστον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν ἐγνώριζον, διαμέσου ἐκείνων ποὺ ἔκριναν τοὺς πταίοντας. Οἱ Ἰουδαῖοι δὲ καταδικαζόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν νόμον καὶ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς λογισμούς καὶ ἀπὸ τὴν συνείδησιν, ὑπάρχουν ὑπεύθυνοι καλίσσων ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς περισσότερον καὶ αναγκαίως λατὸν εἶχον χρεῖαν ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅχι μόνον τὰ ἔθνη· διότι ἥμαρτον καὶ ἦσαν ὑπεύθυνοι καλίσσως, ὥσάν ὅπου κοντὰ εἰς τὸν Θεόν δὲν λογιζοῦνται δίκαιοι οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου,

Αδελφοί, δόξα, τιμή και ειρήνη για τον καθένα που κάνει το καλό, για τον Ιουδαίο πρώτα και επίσης για τον Έλληνα, διότι ο Θεός δεν μεροληπτεί. Όσοι αμάρτησαν χωρίς τον νόμο, χωρίς τον νόμο και θα καταδικαστούν, και όσοι αμάρτησαν γνωρίζοντας τον νόμο θα κριθούν με κριτήριο τον νόμο. Διότι δεν θα δικαιωθούν ενώπιον του Θεού εκείνοι που άκουγαν τον νόμο, αλλά εκείνοι που εφαρμόζουν τον νόμο θα κηρυχθούν δίκαιοι. Όταν οι έθνικοί που δεν γνωρίζουν τον νόμο, εφαρμόζουν τις διατάξεις του νόμου εκ φύσεως, τότε, αν και δεν τους δόθηκε ο νόμος, έχουν μέσα τους τον νόμο, διότι αποδεικνύουν ότι το έργο που ζητεί ο νόμος είναι γραμμένο στις καρδιές τους. Σιγχιρόνως τό μαρτυρεί και ή συνειδήσή τους, που ή φωνή της τους πύπτει ή τους έπαινει, όπως δά φανεί την ήμέρα, όταν, σύμφωνα με τό ευαγγέλιό μου, ό Θεός δά κρίνει τις κρυφές σκέψεις των ανθρώπων μέσω του Ιησού Χριστού.

άλλά οι ποικταί των έν του νόμου ένταλμάτων κρίνονται δίκαιοι».

Η συνείδηση, λοιπόν, είναι αυτή που συνεχώς κρίνει, ανακρίνει, διακρίνει και επικρίνει τόν άνθρωπο, που είναι θεία χειρί πεφτυεμένη στην καρδιά του ανθρώπου και είναι κοινή όμολογία μέσα από την ιστορία του ανθρώπου τά όσα γράφηκαν και ειπώθηκαν για αυτή. Η Αγία Γραφή μās πληροφορεί από την Παλαιά Διαθήκη ότι ό Θεός «έθηκε τόν όφθαλμόν αυτού επί τάς καρδιάς αυτών (των ανθρώπων)» (Σοφία Σειράχ 17,8). Ό Ι. Χρυσόστομος μās θεβαιώνει ότι «έξ άρχης πλάττων ό Θεός τόν άνθρωπον, νόμον αυτόφ φυσικών έγκατέθετο... τό συνειδός (= τή συνείδηση) ήμων διήρ-

ρωσε». Η συνείδηση, λοιπόν, είναι ή αλάνθιστη δύναμη της κρίσης του καλού και του κακού. Είναι τό σπουδαίο εφόδιο της ψυχικής καλλιέργειας κάθε ανθρώπου που τόν οδηγεί στην ήθική τελείωση, στην άκεραιότητα του χαρακτήρα του, στην ευγενή πρόοδο, την άτομική ή της κοινωνίας, διότι δι' αυτής θέτονται οι ύψηλοί στόχοι και δι' άγώνων φιλοτίμων αποκτούνται.

Σέ αντίθεση με την άσυνειδησία που καθιστά τόν άνθρωπο απλάπλως επικίνδυνο, διότι ό άσυνειδητος δέν αναγνωρίζει, δέν σέβεται νόμους, άρχες, άξις και ήθική, καθιστώντας τους άκόμα και χαιρέκακους. Μπορεί κάποια στιγμή νά έπισκιασθεϊ, δέν

μπορεί, όμως, να εκμηδενιστεί. Έδώ αρκεί να αναφέρουμε τον Καϊν που αισθάνεται τύψεις σέ όλη του τη ζωή για τόν φόνο του Άβελ, τού αδελφού του.

Άς κάνουμε και μία αναφορά στη δική μας αρχαιότητα, την ελληνική μυθολογία, όπου οι πρόγονοί μας είχαν δώσει πρόσωπο και όνομα στις τύψεις, ως Έρηνιες ή Εὐμενίδες, οι οποίες κατατρέχουν τόν Ὀρέστη στήν τραγωδία τού Αἰσχύλου γιά τόν φόνο τῆς μάνας του, τῆς Κλυταμνήστρας, πού σκότωσε τόν πατέρα του, τόν Άγαμέμνονα. Άλλά καί ὁ Σωκράτης τῆ φωνή τῆς συνειδήσεώς του τήν εἶχε ὡς ὁδηγό τῶν πράξεών του.

Ἡ ἡγής ἢ ἡ χριστιανική συνείδηση ἐλέγχει αὐστηρά τήν ψυχή, τόν ἄνθρωπο καί δέν θροναίεζται ἀναλόγως, προκειμένου νά κατακριμνήσει μέ αὐστηρότητα τοίς ἄλλους. Εἶναι αὐστηρή μέ τά δικά της σφάλματα καί ἐπιεκῆς μέ τόν ἀδελφό. Οἱ φαρισαῖοι εἶχαν «κεκαυτηριασμένην συνείδησιν» κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο (Α' Τιμ. 4.2) πού ὡς ὑποκριτές μέ μερικῆς φαινομενικά καλές πράξεις προσπαθοῦσαν νά κρύβουν μεγάλες ἁμαρτωλές καταστάσεις. Κάπως παρόμοια εἶναι καί ἡ ἐλαστική συνείδηση, ἡ ὁποία ζητᾷ τυπικά μία εὐχή γιά νά κοινωνήσῃ, δότι δέν σκότωσε, δέν ἔκλεψε, δέν μοίχευσε, δέν χώρισε ἄνδρῶνα καί ἔτσι πάσχουσα ἡ ψυχὴ αὐτὴ καί ἀπό πνευματικὴ μωπία δέν βλέπει τίς ἄλλες παραβάσεις της, δότι «ρίχνει πολύ νερό στό κρασί» τοῦ Εὐαγγελίου καί ὅλα προσπερνιοῦνται.

Αὐτό ἄλλωστε εἶναι καί τό πρόβλημα τῆς ἐποχῆς μας. Ἀποστασιοποιούμενοι ἀπό τόν Χριστό, τήν Ἐκκλησία ἢ κρατώντας τα ὑπό τό φῶς τῆς τυπικότητας, κατορθώσαμε, μακριά ἀπό τό Εὐαγγέλιο, νά χάσουμε τήν αἴσθησι καί τήν ἔννοια πολλῶν ἁμαρτιῶν, ἀναμνύοντας δέ καί μερικῆς φορὲς θεωρίες καί τυπικά πού οὐδεμία σχέση ἔχουν μέ τή Ὀρθοδοξία. Στά χρόνια πού ζοῦμε καί πού ἔρχονται πολλοί θά δηλώσουν νά δελεάσουν τήν ὀρθόδοξη πίστη καί τή λατρεία μέ πράγματα παράδοξα ἢ πρακτικά ἢ πού θά ἐξυπηρετοῦν τήν ἀνορθόδοξη ἄνεση. Ὅσο καλύτερα γνωρίζουμε τό φρόνημα τῶν ὀρθόδοξων Πατέρων, τόσο πιστοί στά ὀρθόδοξα θά μένουμε καί ἡ συνείδησή μας θά παραμείνει θεοχάρακτη.

Ἀρχιμ. Βασίλειος Πολίτης